VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

EU-ennakkovaikuttamisesta

Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand
Suuri valiokunta 13.12.2024

VnP EU-ennakkovaikuttamisesta 1/2024

- Ennakkovaikuttaminen jatkuvaa työtä, jota valtioneuvosto ja sen jäsenet edistävät osana EU-politiikan kokonaisuutta. Suomen edustajat tapaavat jatkuvasti sekä poliittisella että virkatasolla komission ja muiden EU:n toimielinten sekä jäsenmaiden edustajia.
- Ennakkovaikuttaminen on usein muodoltaan hyvinkin epävirallista, laajoihin verkostoihin, ja muihin epävirallisiin yhteyksiin sekä toistoon pohjautuvaa, konkreettista toimintaa.
- Erityisen merkityksellinen ennakkovaikuttamisasia tai jos tosiasiallisesti sitovia näkemyksiä → E-kirje
    - Ennakkovaikuttamislinjaukset voidaan kuitenkin määrittää myös valtioneuvoston piirissä (ilman E-selvitystä), kunhan valtioneuvoston linjaukset ovat huolellisesti yhteen sovitettuja, eikä eduskunnan käsiä tosiasiallisesti sidota suhteessa myöhemmin komission ehdotuksen pohjalta käynnistyvään viralliseen neuvotteluprosessiin.
- VN informoi eduskuntaa (SuV/UaV) aiempaa systemaattisemmin EU-ennakkovaikuttamisen tilannekuvasta.
    - EU:n neuvoston kokouksiin osallistuvat ministerit antavat SuV:lle suullisen selvityksen kokouksessa käsiteltävistä asioista etu- ja jälkikäteen, ml. ajankohtainen ennakkovaikuttaminen

Ennakkovaikuttaminen unionin strategiseen ohjelmaan 2024-2029 ja komission ohjelmaan (1/2024)

- Suomen EU-avaintavoitteet ovat Euroopan strategisen kilpailukyvyn vahvistaminen, Euroopan kokonaisturvallisuuden parantaminen ja puhtaan siirtymän sekä biotalouden ja kiertotalouden mahdollisuuksien edistäminen. Tulevalla EU:n monivuotisella rahoituskehyksellä tulisi osaltaan edistää näiden painopisteiden toteutumista.
- Suomen ennakkovaikuttamislinjaukset tulevaan EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen linjattiin keväällä 2024.
- Sekä avaintavoitteista että rahoituskehystä koskevista ennakkovaikuttamislinjauksista informoitiin eduskuntaa E-kirjeillä.

Tehtyä ennakkovaikuttamistyötä

- Tavoitteita on edistetty vaikuttamiskanavia monipuolisesti käyttäen vuoden 2024 aikana
    - Ministeritason tapaamisia komissaarien ja muiden maiden ministeritason edustajien kanssa, ylimmän virkajohdon tasolla komission ja muiden jäsenmaiden korkean tason tapaamisia, asiantuntijatason tapaamisia ja vaikuttamistyötä hyvin laaja-alaisesti.
    - Vaikuttamismuistioita ja kirjeitä laadittu mm. rahoituskehykseen ja rajaturvallisuuteen liittyen sekä sisämarkkinoiden kehittämisestä, puolustuksen ja turvallisuuden rahoituksesta, biotaloudesta, muuttoliikkeen välineellistämiseen ja 5G/6G-teknologioiden kehittämiseen liittyen. Suomi on liittynyt mukaan yhteiskirjeisiin mm. valtiontukia, EU:n 2040 ilmastotavoitteita sekä maataloutta koskien.
    - Suomen hallituksen kirjeet komissaariehdokkaille syyskuussa

→ Työn voidaan arvioida jo nyt vaikuttaneen uuden komission ohjelmaan, esimerkiksi 11.12.2024 julkaistun uuden komission hybridiuhkia ja unionin ulkorajoja koskevan tiedonannon mukaan Suomi saa 50 miljoonaa euroa itärajan valvonnan vahvistamiseen.

Komission ohjelman laadinnan tueksi laaditut asiantuntijaraportit, erityisesti kilpailukykykysymykset

- Von der Leyenin toisen komission ohjelmaa edelsi useat ulkopuolisten, korkean tason asiantuntijoiden laatimat raportit (mm. Lettan sisämarkkinaraportti, Draghin kilpailukykyraportti ja Niinistön varautumisraportti). Vastaavia raportteja on tuotettu myös aiemmin.
- Kilpailukykykysymyksiä on käsitelty Eurooppa-neuvoston huhtikuun 2024 päätelmissä, Eurooppa-neuvoston hyväksymässä EU:n strategisessa ohjelmassa 2024–2029 ja EU-johtajien epävirallisessa kokouksessa 8.11.2024 annetussa Budapestin julistuksessa. Teemaa on lisäksi käsitelty syksyn 2024 aikana neuvoston kokouksissa useissa eri kokoonpanoissa.
- Näistä kaikista on annettu selvitys Suurelle valiokunnalle kunkin neuvoston kokouksen tai päämieskokouksen edellä.

Seuraavat askeleet

- Von der Leyenin II komission työohjelma vuodelle 2025 julkaistaan poikkeuksellisen myöhään, vasta helmikuussa 2025.
- Poikkeus tavanomaisesta loppuvuoden aikataulusta ja kalenterivuosittaisesta prosessista.
- Valtioneuvosto laatii työohjelmasta viipymättä E-kirjeen, jossa valtioneuvosto valitsee komission tulevista aloitteista koko valtioneuvoston yhteiset EU-ennakkovaikuttamisen avaintavoitteet (1-5 kpl) tulevalle vuodelle.
- Kustakin näistä laaditaan erilliset E-kirjeet sekä vaikuttamissuunnitelmat aikatauluineen sekä englanninkieliset vaikuttamismuistiot.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET